

Arduous Saga of Filming War and Remembrance, "New Straits Times", 8 lutego 1990, <https://news.google.com/newspapers?nid=1309&dat=19900208&id=5qFUAAAAIBAJ&sjid=RpADAAAIBAJ&pg=2750,1719375&hl=en> (dostęp: 18.09.2017).

Autour de l'Opéra. Naissance de la ville moderne, eds. Loyer, François, Paris et son Patrimoine, Paris 1995.

Babilas, Dorota, Trilby George'a Du Mauriera: Żyd i dziewczyna, w: Od Jane Austen do Iana McEwana. Adaptacje literatury brytyjskiej, red. Alicja Helman, Bartosz Kazana, Fundacja KINO, Warszawa 2011.

Baden, Torkil, Cannes festiwal: Ballet and belle époque, "Kulturkompasset", 14 maja 2016, <http://www.kulturkompasset.com/2016/05/14/cannes-festival-ballet-and-bellepoque-loie-fuller/> (dostęp: 19.09.2017).

Baker, Rosalie F., Charles F. Baker, Ancient Greeks: Creating the Classical Tradition, Oxford University Press, Oxford 1997.

Balls at the opera (Les bals de l'Opéra), Bibliotheque-Musee de l'Opéra, Paris 1994.

Banach, Andrzej, O modzie XIX wieku, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1957.

Banville, Théodore, de, Les camées parisiens, Rene Pincebourde, Paris 1873.

Barber, David W., Baletki i baleriny, czyli historia baletu wyłożona wreszcie jak należy, tłum. Barbara Świdarska, Adamantan, Warszawa 2003.

Barber, David W., Kiedy gruba dama śpiewa, czyli historia opery wyłożona wreszcie jak należy, tłum. Barbara Świdarska, Adamantan, Warszawa 2001.

Benjamin, Walter, Reflections: Essays, Aphorisms, Autobiographical Writings, tłum. Edmund Jephcott, Peter Demetz, New York 1978.

Bohlen, Celestine, In Paris, an Outcry over an Operatic Gem, "The New York Times", 22 grudnia 2015, <https://www.nytimes.com/2015/12/23/arts/international/in-paris-an-outcry-over-an-operatic-gem.html> (dostęp: 19.09.2017).

Boigne, Charles, de, Petits Memoires de l'Opéra, Librairie Nouvelle, Paris 1857.

Bourgeois, Jacques, L'Opéra des origines á demain, Julliard, Paris 1983.

Boysse, Ernest, Les Abonnés de l'Opéra 1783-1786, A. Quentin, Paris 1881.

Buchanan, Cathy Marie, Malowane dziewczęta Degasa, tłum. Natalia Wiśniewska, PWN, Warszawa 2014.

Carlson, Marvin, Places of Performance: The Semiotics of Theatre Architecture, Cornell University Press, Ithaca NY 1989.

Carnet des Abonnes de l'Opéra. Saison 1891-1892, A. la Fare, Paris 1891.

Castellani, Francesca, Cecchetti, Maurizio, Degas: życie i twórczość, tłum. Hanna Borkowska, Arkady, Warszawa 2000.

Celli, Carlo, National Identity in Global Cinema: How Movies Explain the World, Palgrave Macmillan, New York-London 2011. <https://doi.org/10.1057/9780230117174>

Champlin, Charles, The Phantom Acquires a Father: NBC's \$10-Million Miniseries Casts Burt Lancaster in the New Role, "Los Angeles Times", 18 marca 1900, http://articles.latimes.com/1990-03-18/news/tv-1111_1_burt-lancaster (dostęp: 18.09.2017).

Charle, Christophe, Opera in France 1870-1914: Between nationalism and foreign imports, w: Opera and Society in Italy and France from Monteverdi to Bourdieu, ed. Victoria Johnson, Jane F. Fulcher, Thomas Ertman, Cambridge University Press, Cambridge 2007, s. 243-266.
<https://doi.org/10.1017/CBO9780511481734.013>

Charles Garnier et l'Opéra, katalog wystawy, Bibliotheque de l'Opéra, Paris 1961.

Charles Garnier. Un architecte pour un empire, ed. Bruno Girveau, Beaux-arts de Paris, Paris 2010.

Chaud Benjamin, Misiowa piosenka, tłum. Jadwiga Jędryas, Wydawnictwo Dwie Siostry, Warszawa 2013.

Chrzanowska-Pieńkos, Joanna; Andrzej Pieńkos, Słownik artystyczny Paryża i regionu Ile-de-France, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1996.

Claudon, Francis, Histoire de l'Opéra en France, Nathan, Paris 1984.

Connelly, Marc, The Red Shoes, I.B. Tauris, London-New York 2005.

Conrad, Peter, A Song of Love and Death. The Meaning of Opera, Chatto and Windus, London 1987.

Crosten, William L., French Grand Opera. An Art and a Business, Da Capo Press, New York 1972.

Curzon, Henri, de, Croquis d'Artistes, Fischbaches, Paris 1898.

Deschamps, Viviane, Histoire de l'administration de l'Opéra de Paris, praca doktorska, Paris 1987.

Don Quijote Spanish Learning, Burgos Cathedral,
<http://www.donquijote.org/culture/spain/places/cities/burgos-cathedral> (dostęp: 18.09.2017).

Dupêchez, Charles, Histoire de l'Opéra de Paris. Un siècle up Palais Garnier 1875-1980, Librairie Academique Perrin, Paris 1984.

Endy, Christopher, Cold War Holidays: American Tourism in France University of North Carolina Press, Chapel Hill, London 2004.

Everist, Mark, Mozart's Ghosts: Haunting the Halls of Musical Culture, Oxford University Press, Oxford 2012. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780195389173.001.0001>

Failles, Ian, A Game of Shadows: more to the mystery, FX Guide, 26 stycznia 2012,
<https://www.fxguide.com/featured/a-game-of-shadows-more-to-the-mystery/> (dostęp: 18.09.2017).

Fisher, Tom, Janet Sipton, Designing for Re-Use: The Life of Consumer Packaging. Earthscan, London 2010. <https://doi.org/10.4324/9781849774437>

Fontaine, Gérard, Charles Garnier's Opéra. Architecture and Exterior Décor, Opéra National de Paris, Paris 2000.

Fontaine, Gérard, Charles Garnier's Opéra. Architecture and Interior Décor, Opéra National de Paris, Paris 2004.

Fontaine, Gérard, Palais Garnier. Le fantôme de l'Opéra, Editions Noësis, Paris 1999.

Fontaine, Gérard, *Visages de marbre et d'airain. La collection de bustes du Palais Garnier*, Monum, Paris 2003.

Foucart, Bruno et al, *Opéra de Monte Carlo. Renaissance de la Salle Garnier, Le Passage*, Monte Carlo 2005.

Gale, Colette, *Unmasked. An Erotic Novel of The Phantom of the Opera*, Signet Eclipse, New York 2007.

Garnier, Charles, *Le Nouvel Opéra*, Editions de Linteau, Paris 2001 (1881).

Garnier, Charles, *Le Théâtre*, Hachette, Paris 1871.

Garnier, Charles, *Projekty wystroju Opery*, folio, Paris 1875.

Genest, Emile, *L'Opéra connu et inconnu*, Baccard, Paris 1920.

Gishford, Anthony, *Grand Opera: The Story of the World's Leading Opera Houses and Personalities*, Viking Press, New York 1972.

Gołębiowski, Marek, *Musical amerykański na tle kultury popularnej USA*, PWN, Warszawa 1989.

Gourret, Jean, *Dictionnaire des cantatrices de l'Opéra de Paris*, Albatros, Paris 1987.

Gourret, Jean, *Histoire de l'Opéra de Paris 1669-1971*, les publications universitaires, Paris 1977.

Gourret, Jean, *Histoire des Salles de l'Opéra de Paris*, Guy Tredaniel, Paris 1985.

Gourret, Jean, *Les homes qui ont fait l'Opéra 1669-1984*, Albatros, Paris 1984.

Gourret, Jean, *Nouveau dictionnaire des chanteurs de l'Opéra de Paris du 17 sciecle a nos jours*, Albatros, Paris 1989.

Grady, Robyn, *Tydzień w Paryżu*, tłum. Agnieszka Baranowska, Harlequin, Warszawa 2013.

Griffin, Susan, *The Book of the Courtesans. The Catalogue of Their Virtues*, Broadway Books, New York 2002.

Gusdorf, Georges, *L'homme romantique*, Payot, Paris 1984.

Gutowska-Adamczyk, Małgorzata, *Podróż do miasta świąteł. Rose de Vallenord*, Nasza Księgarnia, Warszawa 2013.

Gutowska-Adamczyk, Małgorzata, *Podróż do miasta świąteł. Róża z Wolskich*, Nasza Księgarnia, Warszawa 2012.

Gutowska-Adamczyk, Małgorzata; Orzeszyna, Marta, *Paryż - Miasto sztuki i miłości w czasach belle époque*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012.

Hainge, Greg, *Blue movies: Diva, The Smurfs 2 and the ontology of cinema*, "Sight & Sound Magazine", BFI Film Forever, 3 października 2014, <http://www.bfi.org.uk/news-opinion/sight-sound-magazine/features/blue-movies-diva-smurfs-2-ontology-cinema> (dostęp: 18.09.2017).

Halévy, Ludovic, *Karikari*, Calmann Levy, Paris 1892.

Hemmings, Frederic W.J., *The Theatre Industry in Nineteenth-Century France*, Cambridge University Press, Cambridge 1993. <https://doi.org/10.1017/CBO9780511597794>

- Héry, Marc, Histoire d'une amitié: Louis-Félix Chabaud et Charles Garnier, <http://13770.org/patrimoine/chabaud-garnier-histoire-d%E2%80%99une-amitie-4/> (dostęp: 18.09.2017).
- Hewitt, Leah D., Remembering the Occupation in French Film: National Identity in Postwar Europe, Plagrave, New York-London 2008. <https://doi.org/10.1057/9780230612105>
- Heylli, Georges, d', Foyers et Coulisses, histoire anecdotique des theatres de Paris, tomy 1-3 Opera, Paris 1875.
- Hibbert, Christopher, Edward VII. The Last Victorian King, Palgrave Macmillan, New York 2007.
- Higham, Charles, Ava: A Life Story, W.H. Allen, London 1975.
- Higonnet, Patrice, Paris: Capital of the World, Harvard University Press, Cambridge-Massachusetts-London 2002.
- Hitchcock, Henry-Russel, The Pelican History of Art. Architecture of the Nineteenth Century, Penguin, Harmondsworth 1971.
- Howard, Michael, The Franco-Prussian War, Routledge, London-New York 2005. <https://doi.org/10.4324/9780203993057>
- Howell, Michael, Peter Ford, The True History of the Elephant Man, Allison & Busby, London 1980.
- Imagining Europe: Europe and European Civilisation as Seen from its Margins and by the Rest of the Worlds in the Nineteenth and Twentieth Centuries, ed. Michael Wintle, Peter Lang, Bruksela 2008.
- International Dictionary of Ballet, ed. Martha Bremser, St. James's Press, London-Detroit 1993.
- James, Henry, Parisian Sketches, New York University Press, New York 1957.
- Janssens, Ruud, I Would Rather Go to Europe than Go to Heaven: Images of Europe in the United States, w: Imagining Europe: Europe and European Civilisation as Seen from its Margins and by the Rest of the Worlds in the Nineteenth and Twentieth Centuries, ed. Michael Wintle, Peter Lang, Bruksela 2008.
- Johnson, James H., Listening in Paris: A Cultural History, University of California Press, Berkeley 1995.
- Jordan, David P., Transforming Paris: The Life and Labors of Baron Haussmann, The Free Press, New York-London 1995.
- Journal de l'Opéra, mikrofilmy, Bibliothèque-musée de l'Opéra.
- Kamiński, Piotr, Tysiąc i jedna opera, 2 tomy, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Kraków 2008.
- Kański, Józef, Przewodnik operowy, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Warszawa 2001.
- Kay, Susan, Phantom, Island Books, New York 1991.
- Kelly, Deirdre, Ballerina: Sex, Scandal and Suffering behind the Symbol of Perfection, Greystone Books, Vancouver 2012.
- Klein, Herman, Great Women Singers of My Time, Routledge, London 1931.
- Klein, Herman, The Reign of Patti, The Century Co, New York 1920.

Kydryński, Lucjan, Opera na cały rok. Kalendarium: lipiec-grudzień, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Kraków 1989.

La Mure, Pierre, Clair de Lune. Powieść o Debussym, 2 tomy, tłum. Henryk Krzeczowski, Polskie Wydawnictwo Muzyczne, Warszawa 1987.

La Mure, Pierre, Moulin Rouge. Powieść o życiu Henryka Toulouse-Lautreca, tłum. Jadwiga Dmochowska, Krajowa Agencja Wydawnicza, Warszawa 1989.

Lasalle, Albert, de, La Musique pendant la siege de Paris, Lachaud, Paris 1872.

Lasalle, Albert, de, Les Treize Salles de l'Opéra, Sartorius, Paris 1875.

Leniaud, Jean-Michel, Charles Garnier, Monum, Paris 2003.

Leroux, Gaston, Le Fantome de l'Opéra, Le Livre de Poche, Paris 1959 (1911).

Leroux, Gaston, Upiór w operze, tłum. Andrzej Wiśniewski, Wydawnictwo Studio Emka, Warszawa 2005.

Les Peintures de l'Opéra de Paris de Baudry a Chagall, eds. Foucart, Bruno, Martine Kahane, Arthena, Paris 1980.

Levenstein, Harvey, We'll Always Have Paris. American Tourists in France since 1930, University of Chicago Press, Chicago 2004. <https://doi.org/10.7208/chicago/9780226473802.001.0001>

Loyer, Francois, Paris: Nineteenth Century Architecture and Urbanism, Abbeville, New York 1988.

Mackenzie, Suzie, Escape from the weird, "The Guardian", 25 listopada 2000, <https://www.theguardian.com/film/2000/nov/25/features.weekend> (dostęp: 18.09.2017).

McManus, Diane, Dance and Ballet, w: Victorian Britain. An Encyclopedia, ed. Sally Mitchell, Routledge, Abingdon-on-Thames 1988, s. 207.

Mahalin, Paul, Les jolies actrices de Paris, 5 tomów, Tresse, Paris 1868-1878.

Mead, Christopher Curits, Charles Garnier's Paris Opéra: Architectural Empathy and the Renaissance of French Classicism, MIT Press, Cambridge-Massachusetts-London 1991.

Merlin, Olivier, L'Opéra de Paris, Hatier, Paris 1975.

Michalczyk, Zbigniew, Architektura dawnego gmachu filharmonii w Warszawie. Geneza, opinie współczesnych i tzw. odbudowa, <http://www.fundacja-hereditas.pl/portal/architektura.php?id=7> (dostęp: 13.09.2017).

Mignot, Claude, Architecture of the Nineteenth Century in Europe, Rizzoli, New York 1984.

Miner, Margaret, Phantoms of Genius: Women and the Fantastic in the Opera-House Mystery, w: 19-century Music, vol. 18, nr 2, 1994, s. 121-135. <https://doi.org/10.1525/ncm.1994.18.2.02a00030>

Mirisch, Walter, I Thought We Were Making Movies, Not History, The University of Wisconsin Press, Madison 2008.

Montcel, Bénédicte Tézenas, du, Opéra de Paris. Un siècle au Palais Garnier, L'instant durable, Clermond-Ferrand 2000.

Mosse, Kate, Grobowiec, tłum. Agnieszka Barbara Ciepłowska, Prószyński i S-ka, Warszawa 2008.

Newman, Kim, *Nightmare Movies: Horror on Screen Since the 1960s*, Bloomsbury Publishing, London 2011.

Nichols, Roger, *The Life of Debussy*, Cambridge University Press, Cambridge 1998.

Noisette, Philippe, *Que reste-t-il de Nourève?*, "Les Echos", 1 marca 2013.

Nutter, Charles, *Le Nouvel Opéra*, Hachette, Paris 1875.

Osterhammel, Jürgen, *Historia XIX wieku. Przeobrażenie świata*, tłum. Izabela Drozdowska-Broering, Jerzy Kałużny, Adam Peszke, Katarzyna Śliwińska, Wydawnictwo Poznańskie, Poznań 2013.

Parmenice, Migel, *The Ballerinas: From the Court of Louis XIV to Pavlova*, Macmillan, New York 1972.

Patureau, Frédérique, *Le Palais Garnier dans la société parisienne 1875-1914*, Mardaga, Liege 1991.

Petit, Roland, *Le Fantôme de l'Opéra*, Balet - program Palais Garnier, 22.02.1980.

Petite Encyclopedie illustrée de l'Opéra de Paris, 2 tomy, Opéra de Paris, Paris 1974.

Pierre, Catherine, *A New Formula for High Art: The Genesis and Reception of Marcello's Pythia*, "Nineteenth-Century Art Worldwide", tom 2, nr 3, jesień 2003.

Proust, Marcel, *Strona Guermantes*, tłum. Tadeusz Boy-Żeleński, *Wolne Lektury* [1938].

Proust, Marcel, *W cieniu zakwitających dziewcząt*, tłum. Tadeusz Boy-Żeleński, *Wolne Lektury* [1937].

Proust, Marcel, *W stronę Swanna*, tłum. Tadeusz Boy-Żeleński, *Wolne Lektury* [1937].

Prus, Bolesław, *Lalka*, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1972.

Publius Vergilius Maro, *Eneida*, tłum. Zygmunt Kubiak, Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa 1987.

Reyero, Carlos, *Klucze do sztuki: od Romantyzmu do Impresjonizmu*, tłum. Włodzimierz J. Szymaniak, Wydawnictwo Dolnośląskie, Wrocław 1993.

Riding, Alan, *And the Show Went On: Cultural Life in Nazi-Occupied Paris*, Alfred A. Knopf, New York 2010.

Ross, Elizabeth, *Belle Époque*, tłum. Ernest Kacperski, PWN, Warszawa 2015.

Rybałtowska, Barbara, *Romanse w Paryżu*, Wydawnictwo Axis Mundi, Warszawa 2009.

Sachs, Edwin O., *Modern Opera Houses and Theatres*, 2 tomy, Benjamin Blom, New York 1968 (1896).

Saint-Geours, Jean-Philippe, *Le Theatre National de l'Opéra de Paris*, Presses Universitaires de France, Paris 1992.

Sarazin, Michel, *Opéra de Paris. Les mystères de la cathédrale de l'éphémère*, Alain Moreau, Paris 1988.

Šašek, Miroslav, *Oto jest Paryż, Dwie Siostry*, Warszawa 2013.

Shah, Raj, *No Ordinary Skeleton: Unmasking the Secret Source of Gaston Leroux's Le Fantôme de l'Opéra*, w: *Forum for Modern Language Studies*, vol. 50, nr 1, 2013.

<https://doi.org/10.1093/fmls/cqt048>

- Shah, Raj, The Publication and Initial French Reception of Gaston Leroux's *Le Fantome de l'Opéra*, "French Studies Bulletin", nr 37 (138), 2016. <https://doi.org/10.1093/frebul/ktw004>
- Shales, Tom, Phantom Lacks Substance. Broadcast Version Hits Low Notes Repeatedly, "Philly", 16 marca 1990, http://articles.philly.com/1990-03-16/entertainment/25903842_1_phantom-s-story-paris-opera-house-gaston-leroux (dostęp: 18.09.2017).
- Spoll, Édouard-Auguste, *Madame Carvalho, notes et souvenirs*, Librairie des Bibliophiles, Paris 1885.
- Stański, Piotr Marek, Okoliczności powstania i otwarcia Lwowskiego Teatru Wielkiego we Lwowie, "Semper Fidelis", 3/2003, <http://lwow.home.pl/semper/teatr.html> (dostęp: 13.09.2017).
- Stański, Piotr Marek, Zygmunt Gorgolewski, twórca gmachu Lwowskiego Teatru Wielkiego, "Semper Fidelis", 2/2003, <http://www.lwow.home.pl/semper/gorgolewski.html> (dostęp: 13.09.2017).
- Steel, Danielle, *Pięć dni w Paryżu*, tłum. Maria Karolina Andrzejewska, Świat Książki, Warszawa 2009.
- Steinhauser, Monika, *Die Architektur der Pariser Oper*, Prestel-Verlag, Monachium 1969.
- Steve, Michel, *La Riviera de Charles Garnier*, Demaistre, Nice 1998.
- Sutherland Edwards, H., *The Prima Donna. Her History and Surroundings from the seventeenth to the nineteenth century*, Da Capo Press, New York 1978 (1888).
- The Architecture of the Ecole des Beaux-Arts*, ed. Arthur Drexler, MIT Press, Cambridge 1977.
- The Metropolitan Opera Guild, *Un ballo in maschera*, <http://www.metguild.org/guild/templates/Utilities.aspx?id=45864&terms=drawing> (dostęp: 30.08.2017).
- The New Grove Dictionary of Music and Musicians*, ed. Stanley Sadie, Macmillan, London 2001.
- Till, Nicholas, *The Cambridge Companion to Opera Studies*, Cambridge University Press, Cambridge 2012. <https://doi.org/10.1017/CCO9781139024976>
- Verdi's Middle Period: Source Studies, Analysis, and Performance Practice*, ed. Martin Chusid, The University of Chicago Press, Chicago 1997.
- Victorian Britain. An Encyclopedia*, ed. Sally Mitchell, Routledge Abingdon-on-Thames 1988. Wagner, Kathryn, *Tancerka Degasa*, tłum. Jarosław Rybski, Bukowy Las, Wrocław 2010.
- Whittington, Stephen, *Serious Immobilities. On the Centenary of Erik Satie's Vexations*, https://www.academia.edu/171971/Serious_Immobilities_On_the_Centenary_of_Erik_Saties_Vexations (dostęp: 15.09.2017).
- Wild, Nicole, *Décors et Costumes du XIXe siècle*, Bibliotheque Nationale, Paris 1987. <https://doi.org/10.4000/books.editionsbnf.948>
- Wilde, Oscar, *Portret Doriana Graya*, tłum. Marek Król, Biblioteka Gazety Wyborczej, Warszawa 2005.
- Witkiewicz, Stanisław, *Sztuka i krytyka u nas (1884-1898)*, Towarzystwo Wydawnicze, Lwów 1899.
- Woolf, Penelope, *Symbol of the Second Empire: Cultural Politics at the Paris Opera House*, w: *The Iconography of Landscape*, ed. Denis Cosgrove, Stephen Daniels, Cambridge University Press, Cambridge 1988, s. 214-235.

Wróblewska, Magdalena, Aleksander Gierymski - Opera paryska w nocy, Culture.pl, grudzień 2009,
<http://culture.pl/pl/dzielo/aleksander-gierymski-opera-paryska-w-nocy> (dostęp: 13.09.2017).